

Exotische hoefdieren in Nederland slaan niet aan

Hans Hollander, Zoogdiervereniging

Waar in Engeland exotische hoefdieren als muntjak, Chinees waterree en Sikahert vaste populaties hebben gevormd, lijkt in Nederland geen sprake te zijn van vestiging. Wel worden muntjak en Sikahert regelmatig lokaal gemeld. Wat de plaatsing van beide soorten op de Unielijst Invasieve Exoten concreet gaat betekenen, is nog niet duidelijk. Of dit in de toekomst leidt tot het stoppen van deze meldingen, is nu nog niet te zeggen.

Muntjak

Eerdere schattingen van de muntjakpopulatie in Nederland van circa 100 (eind jaren negentig) en 50-100 (in 2010) lijken op basis van de huidige inzichten overtrokken. Mogelijk bevond zich eind jaren negentig een populatie van 15-20 muntjaks bij Almen in de Achterhoek en waren er ook op de Veluwe 15-20 dieren. De populatie bij Almen is verdwenen en sinds 2005 is het aantal op de Veluwe afgenomen tot hooguit enkele lokale individuen. Op het Brabantse Landgoed De Utrecht was rond 2010 mogelijk sprake van een populatie van (maximaal) 15 individuen.

Begin 2016 is een verspreidingsonderzoek (Hollander, 2016) uitgevoerd naar het actuele voorkomen van muntjaks in Nederland (www.nvwa.nl > muntjak). Op de Veluwe is nu nog sprake van enkele losse individuen, ten zuidoosten van Apeldoorn (omgeving Beekbergen-Loenen). In de provincie Noord-Brabant leven maximaal nog 5 muntjaks op Landgoed de Utrecht. In oktober 2016 werden 3 dieren tegelijk ten noordwesten van dat landgoed gemeld. Daarnaast zijn er in Noord-Brabant enkele locaties met hooguit enkele individuen: Ossendrecht, Eindhoven en de Maashorst. De actuele situatie in deze gebieden is niet goed bekend. In Oost-Zeeuws-Vlaanderen worden ook af en toe muntjaks gemeld (omgeving Westdorpe, Heikant). Bij veel eerdere meldingen bleek sprake te zijn van verwisseling met ree. Gezien het bezits- en handelsverbod in Nederland wordt de kans op nieuwe meldingen steeds kleiner geacht. In juni 2016 dook een muntjak op bij Den Haag, in juli een bij Veenhuizen in Drenthe, in augustus een bij Rheden op de Veluwezoom en in september een bij Venlo. Het lijkt erop, dat het bezits- en handelsverbod in Nederland nog steeds wordt overtreden.

Muntjak. (Foto: Bernadette van Noort)

In België worden sinds 2009 muntjaks gemeld, vanaf 2013 neemt het aantal meldingen sterk toe. Er is sprake van een grote concentratie rond Antwerpen, waar muntjaks worden gehouden op privé-domeinen. Blijkbaar ontsnappen hier af en toe muntjaks. Recente meldingen komen steeds dichterbij Grenspark De Zoom - Kalmthoutse Heide, waar inmiddels ook onbevestigde meldingen op Nederlands grondgebied van bekend zijn.

In Duitsland is sinds 2004 sprake van 'Einzelfunde': 7 meldingen verspreid over het land in de deelstaten Bayern, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen en Schleswig-Holstein. Ook hier gaat het steeds om uit gevangenschap ontsnapte exemplaren. Géén van deze meldingen is gedaan in de grensregio van Nederland of België.

Sikahert

Af en toe zijn er meldingen van Sikaherten in Nederland. In alle gevallen gaat het om ontsnapte dieren. Blijkbaar worden er lokaal Sikaherten gehouden en gebeurt dit niet altijd adequaat. Van 7 juni 2005 tot 24 oktober 2015 werden in het Gooi regelmatig één, soms twee, Sikaherten gemeld. Blijkens de meldingen ging het om zowel een vrouwelijk als een mannelijk dier. De dieren waren ontsnapt van park Swaenenburgh. Het vrouwtje bleek achteraf een damhert. Deze is gevangen en geretourneerd naar de eigenaars.

In november 2015 brak het mannetje een poot en is door een jager uit zijn lijden verlost. Sindsdien zijn er dan ook geen meldingen meer uit dit gebied.

In november 2014 werd bij Nederweert een mannelijk Sikahert verdoofd en gevangen. Van februari tot april 2015 waren er vijf (zekere) meldingen van een mannelijk Sikahert in de Biesbosch, polder Noordwaard / 't Kooike. In mei 2015 was er een ongevalideerde melding in Zuid-Holland Polder Zuidzijde Hofwegen en Ruybroek. Beide dieren zijn nadien niet meer gezien.

In België zijn er vanaf 2011 acht meldingen van Sikaherten, vijf in Oost-Vlaanderen (Zelzate en Kloosterbos), één in West-Vlaanderen, één in Antwerpen en één (verkeersslachtoffer) in Limburg.

In Duitsland zijn er gesettelde populaties van Sikahert, maar op grote afstand van de Nederlandse grens. In theorie

zouden dieren vanuit Duitsland de grens over kunnen komen, waarna vermenging (hybridisatie) met Nederlandse edelherten mogelijk is. Hoewel er in het verleden enkele meldingen van Sikaherten in de grensstreek zijn geweest, lijkt het er niet op dat dit al het geval is.

Meldingen graag blijven doorgeven

Waarnemingen van muntjak en Sikahert graag blijven doorgeven via Waarneming.nl en Telmee.nl. Om waarnemingen te kunnen valideren is een foto (ook van cameravallen) uitdrukkelijk gewenst. Let goed op dat bij muntjak verwisseling met het ree kan optreden. De verschillen tussen beide soorten zijn in Kijk op Exoten 15 (januari 2016) duidelijk beschreven. Vooral in de grensstreek met België (muntjak) en Duitsland (Sikahert) is het van belang extra alert te zijn.

Verder lezen

Hollander, H., 2016. Verspreidingsonderzoek muntjak *Muntiacus reevesi* – januari t/m maart 2016. Rapport 2016.05. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Link: <https://www.nvwa.nl/documenten/risicobeoordeling/uitheemse-dieren/archief/2016m/muntjak-2016-pdf>

Sikahert, Jaegersborg. (Foto: Maaike Plomp)